గోపాలపూర్వతాపిన్యుపనిషత్తు

– డా. కొండూరి తిరువేంగళ రాఘవన్

ఉపోద్ఘాతము :

ఈ ఉపనిషత్తు అథర్వవేద సంప్రదాయానికి చెందినది. ఇందులో సవిశేష బ్రహ్మగా శ్రీ కృష్ణుని గురించి చెబుతూ, అతనిని పర్యవసానముగా నిర్విశేష బ్రహ్మ (నిరాకార బ్రహ్మ) గురించి వివరించబడినది. ఈ ఉపనిషత్తు ఋషులు మరియు బ్రహ్మదేవుడు మధ్య ప్రశ్నోత్తరాల సంవాదంతో ప్రారంభమవుతుంది. ముందుగా, మంగళాచరణంలో శ్రీకృష్ణునిస్తుతి చేయబడుతోంది, తర్వాత గోపాల కృష్ణుడినే పరమాత్మ స్వరూపంగా చెప్పడం జరుగుతుంది.

తరువాత, గోపాలకృష్ణుని స్వరూప వర్ణన, గోపాలకృష్ణుని స్వరూపంపై ప్రత్యేక ధ్యానం, మంత్రోచ్చారణ, స్తోత్రం, గోవిందుని పూజించే విధానం, సృష్టి సాధన రూపంలో అష్టాదశార్ణ మంత్రం వైభవం, అష్టాదశార్ణ మంత్రమే జ్ఞానోదయం పొందడానికి సాధనమంత్రమని, పంచపద గోవింద స్తోత్రం, మంత్రంలో ఉపయోగించే పంచపదాలద్వారా ప్రపంచ సృష్టి యొక్క వివరణ, పంచపదాత్మకమైన గోవిందుని స్తుతి, గోపాల కృష్ణుని ధ్యానం, జపం, భజనల విశేషవర్ణన వరుసగా వివరించబడింది. చివరగా, ఈ ఉపనిషత్తు దాని ఫలితాలను వివరించడం ద్వారా పరిపూర్ణత ఇవ్వబడింది.

స్వస్తి

గోపాలపూర్వతాపిన్యుపనిషత్

శ్లో. శ్రీమత్పంచపదాగారం సవిశేషతయోజ్జ్వలం ।
ప్రతియోగివినిర్ముక్తం నిర్విశేషం హరిం భజే ॥

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థిరైరంగైస్తుష్టువాంసస్తనూభిర్వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ।
స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।
స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

అథ గోపాలపూర్వతాపిన్యుపనిషత్ ప్రారంభః

గోపాలతాపనం కృష్ణం యాజ్ఞవల్క్యం వరాహకం ।
శాట్యాయనీ హయగ్రీవం దత్తాత్రేయం చ గారుడమ్ ॥

కృషిర్భూవాచకః శబ్దో నశ్చ నిర్వృతివాచకః ।
తయోరైక్యం పరంబ్రహ్మ కృష్ణ ఇత్యభిధీయతే ॥

హరిః ఓం సచ్చిదానందరూపయ కృష్ణాయాక్లిష్టకార్మిణే ।
నమో వేదాంతవేద్యాయ గురవే బుద్ధిసాక్షిణే ॥

మునయో హ వై బ్రాహ్మణమూచుః । కః పరమో దేవః కుతో మృత్యుర్బిభేతి ।
కస్య విజ్ఞానేనాఖిలం విజ్ఞాతం భవతి । కేనేదం విశ్వం సంసరతీతి ।
తదుహోవాచ బ్రాహ్మణః । శ్రీ కృష్ణో వై పరమం దైవతం ।
గోవిందాన్మృత్యుర్బిభేతి । గోపీజనవల్లభజ్ఞానేనతద్విజ్ఞాతం భవతి ।
స్వాహేదం సంసరతీతి । తదుహోచుః । కః కృష్ణో । గోవిందశ్చ

కోఽసావితి । గోపీజనవల్లభః కః । కా స్వాహేతి । తానువాచ బ్రాహ్మణః ।
పాపకర్షణో గోభూమివేదవిదితో గోపీజనావిద్యాకలాప్రేరకః ।
తన్మాయా చేతి సకలం పరం బ్రహ్మై తత్ । యో ధ్యాయతి రసతి
భజతి సో అమృతో భవతి । తే హోచుః । కిం తద్రూపం కిం రసనం కథం
వాహోతద్భజనం తత్సర్వం వివిదిషతామాఖ్యాహీతి । తదుహోవాచ హైరణ్యో
గోపవేషమభ్రాభం కల్పద్రుమాశ్రితం ।

తదిహ శ్లోకా భవంతి ॥

సత్పుండరీకనయనం మేఘాభం వైద్యుతాంబరం ।
ద్విభుజం జ్ఞానముద్రాఢ్యం వనమాలినమీశ్వరమ్ ॥ ॥ 1 ॥

గోపగోపాంగనావీతం సురద్రుమతలాశ్రితం ।
దివ్యాలంకరణోపేతం రత్నపంకజమధ్యగమ్ ॥ ॥ 2 ॥

కాలిందీజలకల్లోలసంగిమారుతసేవితం ।
చింతయంస్చేతసా కృష్ణం ముక్తో భవతి సంసృతేః ॥ ॥ 3 ॥ ఇతి ॥

తస్య పునా రసనభజన భూమీన్దు సంపాతః । కామాది కృష్ణాయేత్యేకం
పదం । గోవిందాయేతి ద్వితీయం । గోపీజనేతి తృతీయం । వల్లభాయేతి
తురీయం । స్వాహేతి పంచమమితి పంచపదీం జపన్పంచాంగం ద్యావాభూమీ
సూర్యాచంద్రమసౌ సాగ్నీ తద్రూపతయా బ్రహ్మ సంపద్యత ఇతే । తదేష శ్లోకః
క్లీమిత్యేతదాదావాదాయ కృష్ణాయ గోవిందాయోత చ గోపీజనవల్లభాయేతి
బృహన్మానవ్యాసకృదుచ్చరేద్యోఽసౌ గతిస్తస్యాస్తి మంక్షు నాన్యా గతిః స్యాదితి ।
భక్తిరస్య భజనం । ఏతదిహాముత్రోపాధినైరాశ్యేనాముష్మిన్మనఃకల్పనం ।
ఏతదేవ చ నైష్కర్మ్యం ।

కృష్ణం తం విప్రా బహుధా యజంతి గోవిందం సంతం బహుధా ఆరాధయంతి ।
గోపీజనవల్లభో భువనాని దధ్రే స్వాహాశ్రితో జగదైతత్సురేతాః ॥ ॥ 1 ॥

వాయుర్యథైకో భువనం ప్రతిష్ఠో జన్యేజన్యే పంచరూపో బభూవ ।
కృష్ణస్తదైకోఽపి జగద్ధితార్థం శబ్దేనాసౌ పంచపదో విభాతి ॥ ॥ 2 ॥ ఇతి ॥

తే హోచురుపాసనమేతస్య పరమాత్మనో గోవిందస్యాఖిలాధారిణో బ్రూహీతి ।
తానువాచ యత్తస్య పీఠం హైరణ్యాష్టపలాశమంబుజం తదంతరాలికానలాస్త్రయుగం
తదంతరాలాద్యర్ణం విలిఖీత కృష్ణాయ నమ ఇతి బీజాఢ్యం స మను
బ్రాహ్మణమాదాయానంగాయత్రీం యథావద్యయాసజ్య భూమండలం మూలవేష్టితం
కృత్వాంగవాసుదేవాదిరుక్మిణ్యాదిస్వశక్తీన్ద్రాదివసుదేవాదిపార్థాదినిధ్యాదివీతం
యజేత్సంధ్యాసు ప్రతిపత్తిభిరుపచారైః । తేనాస్యాఖిలం భవత్యఖిలం
భవతీతి ॥ ॥ 2 ॥

తదిహ శ్లోకా భవంతి ।

ఏకో వశీ సర్వగః కృష్ణ ఈడ్య ఏకోఽపి సన్బహుధా యో విభాతి ।
తం పీఠం యేఽనుభజంతి ధీరాస్తేషాం సుఖం శాశ్వతం నేతరేషామ్ ॥ ॥ 3 ॥

నిత్యో నిత్యానాం చేతనశ్చేతనానామేకో బహూనాం యో విదధాతి కామాన్ ।
తం పీఠగం యేఽనుయజంతి విప్రాస్తేషాం సిద్ధిః శాశ్వతీ నేతరేషామ్ ॥ ॥ 4 ॥

ఏతద్విష్ణోః పరమం పదం యే నిత్యోద్యుక్తాః స్తంయజన్తి న కామాత్ ।
తేషామసౌ గోపరూపఃప్రయత్నాత్ప్రకాశయేదాత్మపదం తదైవ ॥ ॥ 5 ॥

యో బ్రహ్మాణం విదధాతి పూర్వం యో విద్యాస్త తస్మై గోపయతి స్మ కృష్ణః ।
తం హ దేవమాత్మవృత్తిప్రకాశం ముముక్షుర్వై శరణ మముం వ్రజేత్ ॥ ॥ 6 ॥

ఓంకారేణాంతరితం యే జపతి గోవిందస్య పంచపదం మనుంతం ।
తస్సై వా దర్శయేదాత్మరూపం తస్మాన్ముముక్షురభ్యసేన్నిత్యశాంత్యై ॥ ॥ 7 ॥

ఏతస్మా దన్యే పంచపదాదభూవన్గోవిందస్య మనవో మానవానాం ।
దశార్ణాద్యాస్తేఽపి సంక్రందనాద్యైరభ్యస్యన్తే భూతికామైర్యథావత్ ॥ ॥ 8 ॥

తదేతస్య స్వరూపార్థం వాచాచెదయేతి తే పప్రచ్ఛుస్తదుహోవాచ బ్రహ్మ
అనవరతం మయాధ్యాతస్తతః పరార్థన్తే సో భుధ్యత గోపవేషో పరార్ధాంతే
సోఽబుధ్యత । మే పురస్తాదావిర్బభూవ । తతః ప్రణతో మాయానుకూలేన
హృదా మహ్యమష్టాదశార్ణస్వరూపం సృష్టయే దత్త్వాంతర్హితః ఇతి ।
పునః సిసృక్షా మే ప్రాదుర్భూతే । తేష్వక్షరేషు భవిష్యజ్జగద్రూపం ప్రాకాశయం
స్తదాహ । అనుకూలేన హృదామహ్యమష్టాదశార్ణం స్వరూపం
సృష్టయేదత్త్వాన్తర్హోత ఇతి । ఆకాశాదాపో జలాత్పృథివీ తలోగ్నిర్బిన్దోరిన్దుః
తత్సం పాదార్కః ఇతి । క్లీంకారాదసృజం కృష్ణాదాకాశం
ఖాద్వాయురుత్తరాత్సురభివిద్యాః ప్రాదురకార్షమకార్షమితి । తదుత్తరాస్త్రీపుంమాది
చ సకలమిదం సకలమితి ॥ ॥ 3 ॥

ఏతస్యైవ యజనేన చంద్రధ్వజో గతమోహమాత్మానం వేదయతి ।
ఓంకారాన్తరాలికం మనుమావర్తయన్ । సంగరహితోభ్యాప్యాపతత్ । తద్విష్ణోః
పరమం పదం సదా పశ్యంతి సూరయః । దివీవ చక్షురాతతం ।
తస్మాదేతన్ని త్యమభ్యసేన్నిత్యమభ్యసేదితి ॥ ॥ 4 ॥

తదాహురేకే యస్య ప్రథమపదాద్భూమిర్ద్వితీయపదాజ్జలం
తృతీయపదాత్తేజశ్చతుర్థాద్వాయుశ్చరమపదాద్వ్యోమేతి ।
వైష్ణవం పంచవ్యాహృతిమయం మంత్రం కృష్ణావభాసం
కైవల్యస్య సృత్యై సతతమావర్తయేదితి ॥ ॥ 5 ॥

తదత్ర గాథాః

యస్య పూర్వపదాద్భూమిర్ద్వితీయాత్సలిలోద్భవః ।
తృతీయాత్తేజ ఉద్భూతం చతుర్థాద్గంధవాహనః ॥ ॥ 1 ॥

పంచమాదంబరోత్పత్తిస్తమేవైకం సమభ్యసేత్ ।
చంద్రధ్వజోఽగమద్విష్ణోః పరమం పదమవ్యయమ్ ॥ ॥ 2 ॥

తతో విశుద్ధం విమలం విశోకమశేషలోభాదినిరస్తసంగం ।
యత్తత్పదం పంచపదం తదేవ స వాసుదేవో న యతోఽన్యదస్తి ॥ ॥ 3 ॥

తమేకం గోవిందం సచ్చిదానందవిగ్రహం పంచపదం
వృందావనసురభూరుహతలాసీనం సతతం మరుద్గణోఽహం
పరమయా స్తుత్యా స్తోషయామి ॥

ఇతి ప్రథమోపనిషత్

ఓం నమో విశ్వస్వరూపాయ విశ్వస్థిత్యంతహేతవే ।
విశ్వేశ్వరాయ విశ్వాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥ ॥ 1 ॥

నమో విజ్ఞానరూపాయ పరమానందరూపిణే ।
కృష్ణాయ గోపీనాథాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥ ॥ 2 ॥

నమః కమలనేత్రాయ నమః కమలమాలినే ।
నమః కమలనాభాయ కమలాపతయే నమః ॥ ॥ 3 ॥

బర్హాపీడాభిరామాయ రామాయాకుంఠమేధసే ।
రమామానసహంసాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥ ॥ 4 ॥

కంసవంశవినాశాయ కేశిచాణూరఘాతినే ।
వృషభధ్వజవంద్యాయ పార్థసారథయే నమః ॥ ॥ 5 ॥

వేణువాదనశీలాయ గోపాలాయాహిమర్దినే ।
కాలిందీకూలలోలాయ లోలకుండలధారిణే ॥ ॥ 6 ॥

పల్లవీవదనాంభోజమాలినే నృత్యశాలినే ।
నమః ప్రణతపాలాయ శ్రీకృష్ణాయ నమోనమః ॥ ॥ 7 ॥

నమః పాపప్రణాశాయ గోవర్ధనధరాయ చ ।
పూతనాజీవితాంతాయ తృణావర్తాసుహారిణే ॥ ॥ 8 ॥

నిష్కలాయ విమోహాయ శుద్ధాయాశుద్ధవైరిణే ।
అద్వితీయాయ మహతే శ్రీకృష్ణాయ నమోన్ నమః ॥ ॥ 9 ॥

ప్రసీద పరమానంద ప్రసీద పరమేశ్వర ।
ఆధివ్యాధిభుజంగేన దష్టం మాముద్ధర ప్రభో ॥ ॥ 10 ॥

శ్రీకృష్ణ రుక్మిణీకాంత గోపీజనమనోహర ।
సంసారసాగరే మగ్నం మాముద్ధర జగద్గురో ॥ ॥ 11 ॥

కేశవ క్లేశహరణ నారాయణ జనార్దన ।
గోవింద పరమానంద మాం సముద్ధర మాధవ ॥ ॥ 12 ॥

అథహైవం స్తుతిభిరారాధయామి । తతే యూయం తథా పంచపదం జపంతః శ్రీకృష్ణం ధ్యాయంతః సంసృతిం తరిష్యథేతి స హోవాచ హైరణ్యమన్త్రః । అముం పంచపదం మన్త్రమార్తయేయేద్యః స

యాత్యనాయాసతః కేవలం తత్ । అనేజదేకం మనసో జవీయో
నైనద్దేవా ఆప్నువన్పూర్వమర్షదితి । తస్మాత్కృష్ణ ఏవ పరో
దేవస్తం ధ్యాయేత్ । తం రసయేత్ । తం యజేత్ । తం భజేత్ ।
ఓం తత్సదిత్యుపనిషత్తు ॥

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థిరైరంగైస్తుష్టువాంసస్తనూభిర్వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ।
స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।
స్వస్తి నస్తాక్ష్యో అరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఇతి గోపాలపూర్వతాపిన్యుపనిషత్సమాప్తః